

Preliminär Befolkningsstatistik 2009

BE0101

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	3
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	4
A.10	Syfte och historik.....	4
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	5
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning.....	5
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	6
1.1.2	Variabler.....	7
1.1.3	Statistiska mått.....	10
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	11
1.1.5	Referenstider.....	11
1.2.	Fullständighet.....	11
B.2	Tillförlitlighet.....	11
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	11
2.2	Osäkerhetskällor.....	11
2.2.1	Urval.....	12
2.2.2	Ramtäckning.....	12
2.2.3	Mätning.....	14
2.2.4	Svarsbortfall.....	14
2.2.5	Bearbetning.....	14
2.2.6	Modellantaganden.....	15

2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	15
B.3	<i>Aktualitet</i>	15
3.1	Frekvens	15
3.2	Framställningstid.....	15
3.3	Punktlighet	15
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	15
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	15
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	17
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	17
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	17
5.1	Spridningsformer.....	17
5.2	Presentation	17
5.3	Dokumentation.....	17
5.4	Tillgång till primärmaterial	18
5.5	Upplysningstjänster.....	18

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Befolkning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningens storlek och förändringar, befolkningens sammansättning samt invandring och asylsökande.
(Asylsökande omfattas dock inte av preliminärstatistiken)

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS): Nej, preliminär befolkningsstatistik ingår ej i Sveriges officiella statistik.

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, enheten för befolkningsstatistik BV/BE

Postadress:

Besöksadress: Klostergatan 23

Kontaktperson: Kajsa Swenson

Telefon: 019-17 60 00

Telefax: 019-17 69 42

E-post: befolkning@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, enheten för befolkningsstatistik BV/BE

Postadress:

Besöksadress: Klostersgatan 23

Kontaktperson: Kajsa Swenson

Telefon: 019-17 60 00

Telefax: 019-17 69 42

E-post: befolkning@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Preliminär befolkningsstatistik baseras på uppgifter från registersystemet RTB (Registret över totalbefolkningen), som i sin tur bygger på administrativa register. Skatteverket levererar uppgifter från folkbokföringen och på SCB lagras uppgifterna efter vissa kontroller och rättningar i RTB.

Skyldighet att lämna uppgifter till folkbokföringen regleras i folkbokföringslagen, SFS 1991:481, och enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, skall Skatteverket lämna de uppgifter som behövs för befolkningsstatistiken till SCB.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Preliminär månadsstatistik uppdateras kontinuerligt. Det går därför inte att återskapa alla tidigare publicerade uppgifter.

För preliminär befolkningsstatistik avseende första kvartalet, första halvåret samt de tre första kvartalen finns det jämförbara tabeller sedan 2001. Viss annan information för aktuella referenstidpunkter kan återskapas från och med sista september 1998.

För preliminär befolkningsstatistik per den 1 november finns det jämförbar statistik sedan 2002.

Uppgifterna uppdateras efter publicering, men gallras ej. Efter den sista januari året efter referensåret tillåts inga fler uppdateringar. Då skapas de årliga befolkningsregistren som används för att ta fram jämförbar månadsstatistik mm.

A.9 EU-reglering

Inga internationella rekommendationer finns för preliminär befolkningsstatistik.

A.10 Syfte och historik

Statistiken ska belysa folkmängdens storlek och förändringar, befolkningens sammansättning samt invandring. Statistiken innehåller följande grundläggande demografiska variabler; levande födda, avlidna, invandrade, utvandrade, folkökning samt folkmängd. Statistiken innefattar även medborgarskapsbyten, civilståndsåändringar, uppgifter om dödfödda samt inrikes flyttningar. Statistiken redovisas bland annat efter bakgrundsvariablerna kön, ålder, födelseland, medborgarskapsland, in/utflyttningsland, boendelän samt boendekommun. Statistiken ger grundläggande information om Sveriges befolkning. Preliminär befolkningsstatistik tas fram för månader och kvartal.

Stora delar av folkbokföringen datoriserades 1967 och med folkbokföringens register som grund inrättade SCB påföljande år ett registersystem som fick namnet RTB (Registret över totalbefolkningen). RTB omfattar information om befolkningen och dess förändringar och speglar innehållet i folkbokföringens register. Från och med 1998 får SCB dagliga aviseringar från Skatteverket som läggs in i RTB.

RTB-register finns tillgängliga för varje år från 1968 och framåt. Några register över befolkningsförändringar finns redan från 1961 och framåt. Från och med 1968 började man successivt att använda RTB-register för framställandet av befolkningsstatistik från SCB. Innan dess baseras uppgifterna bland annat på de summariska folkmängdsredogörelserna som pastorsämbetena sände till SCB. Från och med årsskiftet 1973/74 baseras all befolkningsstatistik från SCB på RTB.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används av många olika användare inom skilda delar av samhället. Allmänheten skall få en översiktlig beskrivning av befolkningsutvecklingen. Planerande myndigheter skall ha tillgång till väl avpassade planeringsunderlag. Inom den gruppen är kommuner, länsstyrelser och landsting de främsta användarna av befolkningsstatistik. Statistiken används bl.a. vid beräkning av kommunalekonomisk utjämning för kommuner och landsting, som underlag vid planering av barnomsorg, skolor, äldreomsorg, bostadsbyggande samt för befolkningsprognoser. Andra användare av befolkningsstatistik som planeringsunderlag för regional dimensionering är t.ex. Polisen, Skatteverket, hovrätter och försäkringskassor.

Användarna representeras bland annat av användarrådet för befolkning, demografi och utbildning. Deltagande organisationer i användarrådet är Utrikesdepartementet, Finansdepartementet, Socialdepartementet, Skolverket, Högskoleverket, Arbetsförmedlingen, Sveriges Kommuner och Landsting, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU), Institutet för social forskning (SOFI) samt Stockholms universitet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Preliminär befolkningsstatistik bygger på uppgifter från SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) som fem gånger i veckan (morgonen efter varje vardag) får aviseringar från folkbokföringen. Utgångsmaterialet för uppgifterna är de rapporter om födselar, dödsfall, flyttningar, civilståndsändringar och medborgarskapsändringar som skattekontoren lämnar till Skatteverket. Uppgifterna i RTB, som utgör primärmaterialet till tabellframställning, avser den folkbokförda befolkningen. De begrepp och definitioner som används inom folkbokföringen gäller även för RTB.

A.13 Internationell rapportering

Månadsvisa uppgifter på födda, döda, invandring och utvandring skickas under hösten till Eurostat genom enkäten "now-cast".

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Arbetet med att förbättra statistikens innehåll, tillförlitlighet, aktualitet, jämförbarhet och sammanvändbarhet samt tillgänglighet och förståelighet fortlöper genom ett produktnära utvecklingsarbete. Detta arbete initieras, planeras och följs upp inom befolkningsstatistikens arbetsgrupp.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Befolkningsstatistiken är en totalräknad statistik som beskriver befolkningens sammansättning i olika avseenden (kön, ålder, medborgarskap, födelseland och regional fördelning mm.) och förändringar i befolkningen över tiden.

Underlagen för den preliminära befolkningsstatistiken utgörs av uppgifter om befolkningen från registret över totalbefolkningen (RTB).

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Målstorheterna är främst av två slag när det gäller preliminär befolkningsstatistik:

- Folkmängdsuppgifter avseende situationen den sista dagen i månaden alternativt den sista dagen i en grupp av månader (första kvartalet, första halvåret, de tre första kvartalen) samt den 1 november. Antal personer efter ålder, kön, medborgarskap, födelseland, län, kommun mm.
- Antal demografiska händelser under perioden (månaden alternativt grupp av månader). Det avser bl.a. antal födselar, dödsfall, flyttningar, civilståndsändringar, medborgarskapsförändringar mm.

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen för 2009 års preliminära befolkningsstatistik utgörs av de personer som enligt lagar, förordningar och andra regler som gäller för folkbokföringen borde ha varit folkbokförda i Sverige någon gång under aktuell period. Undersökningsobjekt för befolkningsstatistiken är personer.

Folkbokföringen

En person är folkbokförd på den fastighet där han är bosatt. Enligt huvudregeln i folkbokföringsförordningen skall en person anses vara bosatt på den fastighet där han regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. Om tveksamhet råder skall stor hänsyn tas till var personen har sitt arbete eller sin familj. Ett nyfött barn, som fötts i Sverige, folkbokförs i den församling i vilken modern var folkbokförd vid nedkomsten. Om modern inte var folkbokförd vid nedkomsten, folkbokförs barnet endast om fadern var folkbokförd och vårdnadshavare. Ett nyfött barn, som fötts utomlands, folkbokförs enbart om modern var folkbokförd vid nedkomsten.

Undantag från huvudregeln

Från huvudregeln finns vissa viktiga undantag som kan delas in i tre grupper:

1. Personer som är folkbokförda men som inte bor i Sverige
2. Personer som bor i Sverige men som inte är folkbokförda
3. Personer folkbokförda på en annan fastighet än den de bor på

Personer i grupp 1 ingår i RTB medan personer i grupp 2 inte gör det. Personer i grupp 3 ingår i RTB men kan vid en regional uppdelning komma att ingå i ett annat regionalt område än det de bor i.

1. Personer som är folkbokförda men som inte bor i Sverige

Personer som är anställda utomlands i statens tjänst, huvudsakligen UD- och SIDA-anställda, folkbokförs i Sverige. Detta gäller även familjemedlemmar och svensk betjäning. Personerna fortsätter att vara folkbokförda i den församling varifrån utflyttningen skett. Regeln gäller inte personer som är anställda utomlands av internationella organisationer, till exempel FN eller EU. Svenska missionärer och präster som är anställda utomlands och deras medföljande familj får vara folkbokförda i Sverige. Vidare fortsätter folkbokförda personer att vara folkbokförda vid utomlandsflytt om vistelsen är avsedd att vara mindre än ett år. I de fall det vid utflyttningen är oklart om vistelsen utomlands kommer att vara mer eller mindre än ett år kan man vara folkbokförd i Sverige upp till ett år efter utflyttningen. Man blir då folkbokförd under rubriken ”på församlingen skrivna” eller på den fastighet där man fortfarande disponerar bostad.

2. Personer som bor i Sverige men som inte är folkbokförda

Personer som vid inflyttningen till Sverige har för avsikt att vistas här kortare tid än ett år folkbokförs ej. Utomnordiska medborgare måste ha uppehållstillstånd för att bli folkbokförda. För EU-medborgare krävs enbart uppehållsrätt. Utländska medborgare som tillhör utländsk beskickning eller konsulat och dess

betjäning folkbokförs inte i Sverige. Personer i nämnda kategorier ingår alltså inte i RTB-registren.

3. Personer folkbokförda på en annan fastighet än den där de bor

- Den s k familjeregeln innebär att om en person på grund av sina arbetsförhållanden inte bor tillsammans med sin familj så skall han ändå vara folkbokförd hos sin familj så länge familjegemenskapen kvarstår.
- Om man har ett tidsbegränsat tillfälligt arbete på annan ort så skall man vara folkbokförd där man har sin egentliga hemvist.
- Studerande kan vara folkbokförda antingen på hemorten eller på studieorten beroende bland annat på studietidens längd, egen ålder, civilstånd m.m. Studerande på postgymnasial nivå folkbokförs normalt på studieorten.
- Regeln om ej regelmässig vila på viss fastighet tillämpas för bl.a. handelsresanden, resemontörer och sjömän. Dessa folkbokförs där de anses ha sin egentliga hemvist.
- Personer som vårdas på hem för äldre har valfrihet att vara folkbokförda antingen i hemförsamlingen på den gamla hemfastigheten alternativt på en fiktiv fastighet med rubriken ”på församlingen skrivna” eller i församlingen där vårdhemmet är beläget.
- Intagning på sjukhus, vårdinrättning eller kriminalvårdsanstalt skall inte medföra ändring av folkbokföringen.

1.1.2 Variabler

Nedan redovisas ett urval av de variabler som används i befolkningsstatistiken.

Variabler	Kommentar
Civilstånd	En persons civilstånd kan vara ogift, gift, skild, änka/änkling, registrerad partner, skild partner samt efterlevande partner.
Döda	Dödsfall registreras där den döde var folkbokförd. Enbart personer som var folkbokförda vid dödsfallet ingår i statistiken.
Dödfödd	Med dödfött barn avses nyfödd som avlidit efter utgången av tjuogoandra havandeskapsveckan (eller, vid ovisshet om tiden, är minst 25 cm lång).
EU27	EU27 refererar till de 27 länder som var med i den Europeiska unionen 1 januari 2008. Dessa länder är Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland,

Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

Flyttning	Vid flyttning gäller den nya folkbokföringen från och med den faktiska flyttningsdagen om flyttningen har anmälts inom en vecka. Kommer en flyttningsanmälan inte in i tid gäller den nya folkbokföringen från den dag då anmälan kom in till någon av de myndigheter som är behöriga att ta emot anmälan.
Folkbokföringsfastighet	Bestäms av folkbokföringens huvudregel, att man skall vara folkbokförd på den fastighet där man regelmässigt vistas. Nyfött barn folkbokförs i den församling, i vilken modern var folkbokförd vid nedkomsten. Om modern inte var folkbokförd vid nedkomsten folkbokförs barnet endast om fadern var folkbokförd och vårdnadshavare. Ett nyfött barn, som fötts utomlands, folkbokförs endast om modern var folkbokförd vid nedkomsten.
Födelseland	Födelseland anger det land där personen är född. Födelselandets benämning hänförs till förhållandena vid födelsetidpunkten. Politiska och geografiska förändringar kan i efterhand förändra födelselandet om humanitära skäl åbropas vid ansökan om förändring. Fram till år 1947 räknades alla personer som fötts i utlandet som utrikes födda. Sedan 1947 registreras inte barn som fötts utomlands som utrikes födda om modern vid barnets födelse var folkbokförd i Sverige.
Invandring	För att bli registrerad som invandrare skall man ha för avsikt att stanna i Sverige i minst ett år. Enbart personer som folkbokförs räknas som invandrare.
Kommun	Enligt indelningen den 1 januari 2009 består Sverige av 290 kommuner. Kommunindelningen redovisas på SCB:s webbplats (www.scb.se) under rubriken Fokusområden/Regioner och kommuner.
Levande födda	Med levande fött barn avses nyfödd som efter födelsen andats eller visat andra tecken på liv

såsom hjärtslag, pulsationer i navelsträngen eller tydliga, spontana rörelser av skelettmuskulaturen. Födda avser levande födda om inget annat anges.

Ett nyfött barn, som fötts i Sverige, folkbokförs i den församling i vilken modern var folkbokförd vid nedkomsten. Om modern inte var folkbokförd vid nedkomsten, folkbokförs barnet endast om fadern var folkbokförd och vårdnadshavare. Ett nyfött barn, som fötts utomlands, folkbokförs enbart om modern var folkbokförd vid nedkomsten.

Län	Enligt indelningen den 1 januari 2009 består Sverige av 21 län. Länsdelningen redovisas på SCB:s webbplats (www.scb.se) under rubriken Fokusområden/Regioner och kommuner.
Medborgarskap	Som medborgarskapsland redovisas det land man är medborgare i. Medborgarskap ska i princip avse nu existerande självständig statsbildning. Besittningar, kolonier samt mandat- och förvaltareksområden hänförs till moderlandet. Om en person har flera medborgarskap prioriteras ett av dessa som sedan används i SCB:s register. Prioriteringen överensstämmer med den som Försäkringskassan använder och i korthet prioriteras Sverige, statslös, under utredning och okänt medborgarskap först.
Naturalisering	För att bli svensk medborgare genom naturalisering, dvs. genom ansökan eller anmälan, krävs i princip att man har fyllt 18 år, har ett uppehållstillstånd/uppehållsrätt (gäller dock inte för medborgare i de nordiska länderna) samt har bott i Sverige i fem år (flyktingar fyra år, nordiska medborgare två år). Barn under 18 år blir i regel svenska medborgare samtidigt som föräldrarna.
Partnerskap	Den 1 januari 1995 började lagen om partnerskap att gälla. Uppgifter som rör partnerskap redovisas tillsammans med civilstånd och civilståndsändringar.
Personer med utländsk bakgrund	Personer med utländsk bakgrund definieras som personer som är - Utrikes födda, eller - Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Definition av begreppet finns redovisad i *Meddelanden i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik (MIS 2002:3)*.

Utländska medborgare	Personer med annat än svenskt medborgarskap.
Utrikes födda	Personer som har ett annat födelseland än Sverige.
Utvandring	För att bli registrerad som utvandrare skall man ha för avsikt att bosätta sig utomlands under minst ett år. Enbart personer som anmäler detta till folkbokföringen räknas som utvandrare. Vid utflyttning till ett annat nordiskt land gäller folkbokföringsreglerna i det land man flyttar till. Det kan innebära att personen blir registrerad som utvandrare trots att personen inte har för avsikt att bosätta sig utomlands i minst ett år, om reglerna är sådana i inflyttningslandet.
Ålder	Två åldersbegrepp används inom befolkningsstatistiken. Dels ålder vid årets slut, dvs ålder den 31 december respektive år och dels ålder vid händelsen.
Återinvandring respektive återutvandring	Med återinvandring avses att man kommer tillbaka till Sverige efter att ha varit utvandrad och med återutvandring menas att man invandrat och sedan lämnat Sverige igen.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska mått som används är framför allt summor och kvoter, men det förekommer även viss redovisning av t.ex. medianer. Kvoter redovisas bland annat i form av medelvärden och andelar. Många av de demografiska måtten är statistiska mått som används för en bestämd population eller en bestämd variabel. Det är relativt vanligt att uppgifterna redovisas per 1 000 för att få ett större tal. Nedan återges några av de demografiska mått som används:

Flyttningsöverskott: Differensen mellan in- och utflyttningar under perioden. För riket är flyttningsöverskott och invandringsöverskott samma sak eftersom rikssiffran inte berörs av inrikes omflyttningar. Flyttningsöverskottet kan vara positivt eller negativt.

Folkökning: Folkökningen definieras som skillnaden mellan folkmängden vid periodens början och periodens slut.

Födelseöverskott: Kallas även naturlig folkökning. Födelseöverskottet beräknas som antalet födda under perioden minus antalet döda under perioden. Födelseöverskottet kan vara positivt eller negativt.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter ett stort antal redovisningsgrupper. De variabler som används vid uppdelningen i redovisningsgrupper är bland annat kön, ålder, födelse-land, medborgarskapsland, in/utflyttningsland, boendelän, boendekom- mun samt tidpunkt för olika händelser.

Preliminär befolkningsstatistik redovisas på riks, läns eller kommunnivå.

Regionala indelningar

Preliminär befolkningsstatistik redovisas enligt den indelning i administrativa områden som gäller den 1 januari 2009.

Länder

Preliminär befolkningsstatistik redovisas enligt SCB:s indelning i länder som gäller aktuell månad.

1.1.5 Referenstider

Referenstidpunkten är den sista dagen i aktuell period (månad/flera månader) för all statistik som avser folkmängdsuppgifter (antal personer efter kön, ålder, medborgarskap mm.). För statistik som rör demografiska händelser (födslar, dödsfall, flyttningar mm.) är referensperioden hela den aktuella perioden (en månad/flera månader).

1.2. Fullständighet

Befolkningsstatistiken används som underlag inom en rad olika statistikområ- den, t.ex. statistik om sysselsättning, utbildning, konsumtion, inkomster mm. Beskrivning av Sveriges befolkning kan således handla om vitt skilda områden.

Befolkningsstatistiken redovisar uppgifter om folkmängden och om demogra- fiska händelser. I dagsläget saknas möjligheter att redovisa statistik om familjer och hushåll utifrån RTB. Detta pga. att det saknas folkbokföring på lägenhet.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken som baseras på uppgifter från registret över totalbefolkningen har allmänt sett god kvalitet. De kontrollundersökningar som gjorts genom åren visar att tillförlitligheten är god i de allra flesta statistikredovisningarna. Tillförlitlighetsproblem på grund av övertäckning finns dock, framför allt i redovisningen av utrikes födda

2.2 Osäkerhetskällor

Statistik från RTB framställs en månad efter aktuell referenstidpunkt. Det betyder t.ex. att statistik per den 31/1 framställs i början av mars. Att inte statistiken framställs med det samma beror på att man vill invänta sena avise-

ringar. En avvägning mellan aktualitet och täckning har lett till beslutet att ta fram statistiken med en månads eftersläpning.

Vid nästa månads publicering uppdateras uppgifterna för föregående månad med sena aviseringar. Detta innebär att vid framställningen av den slutliga statistiken för 2008 har januari månads uppgifter uppdaterats med sena aviseringar fram t.o.m. januari året därpå medan uppgifterna för december månad enbart uppdaterats med sena aviseringar som inkommit under januari månad nästkommande år. Det vill säga att januari månad uppdateras med uppgifter som inkommit sent under ett år medan december månads uppgifter uppdateras med uppgifter som inkommit sent under en månad. Den sista januari året efter redovisningsåret tillåts inga fler uppdateringar.

Invandrare blir registrerade som invandrade vid den tidpunkt då de folkbokförs. I vissa fall kan det gå en relativt lång tid mellan ankomsten till Sverige och folkbokföringstidpunkten. Vid inflyttning till Sverige genomgår personer med utomnordiskt medborgarskap i vissa fall en omfattande administrativ process innan beslut om uppehållstillstånd kan fattas. Detta gör att tiden mellan inresan till Sverige och registrering av inflyttningen kan bli lång. Under perioder med stor invandring tenderar de administrativa handläggningstiderna i varje enskilt fall att öka. Detta gäller särskilt personer som inte fått sin ansökan om uppehållstillstånd beviljad och som överklagar beslutet, vilket medför att det blir en avsevärd tidsskillnad mellan inresan och det slutliga beslutet.

För de invandrare som fick sina beslut om uppehållstillstånd under 1996 var mediantiden från det att ansökan registrerats fram till folkbokföring 21 veckor. Före ansökan finns polisens handläggningstid, om vars längd vi inte har någon uppgift. Uppgift om tidsskillnaden mellan invandring och registreringstidpunkt för nordiska invandrare saknas men den är kortare eftersom nordbor kan bosätta sig i Sverige utan uppehållstillstånd.

2.2.1 Urval

Befolkningsstatistiken är totalräknad och därmed inte behäftad med urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulation för befolkningsstatistiken är SCB:s kopia av Skatteverkets folkbokföringsregister som lagras i registersystem över totalbefolkningen (RTB). Det ideala innehållet i folkbokföringens register definieras av de författningar som reglerar folkbokföringen. Det finns dock personer som borde vara folkbokförda men som inte är det (undertäckning) samt personer som är folkbokförda trots att de inte borde vara det (övertäckning), vilket leder till täckningsfel. Det är brister i rapportering av födselar, dödsfall, invandring och utvandring som resulterar i dessa täckningsfel. Några exakta mått på storleken av bristerna finns för närvarande inte.

Undertäckning

Brister i rapporteringen av födselar och invandring resulterar i undertäckning. Födselar ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba

rapporteringsrutinerna. För nyfödda uppskattas undertäckningen i observationsregistren vara 0,1 procent av 0-åringarna.

Om en person invandrar till Sverige och personen enligt lagar och förordningar borde folkbokföra sig men inte gör det uppstår undertäckning. Någon uppskattning av storleken på denna undertäckningen saknas.

Övertäckning

Brister i rapporteringen av dödsfall och utvandring resulterar i övertäckning. Dödsfall ger upphov till mycket små problem beroende på de snabba rapporteringsrutinerna. Övertäckningen i observationsregistren med anledning av ej rapporterade dödsfall antas vara mindre 0,1 procent av de döda.

Utvandrare förorsakar övertäckning om utflyttning inte anmäls. Genomförda studier tyder på att folkbokföringen och därmed RTB innehåller ett betydande antal personer som inte längre bor i landet. Detta är förmodligen den allvarligaste kvalitetsbristen i såväl folkbokföringen som i RTB. De flesta av dem som flyttar ut ur landet har inget eget intresse av att anmäla utflyttning och en del gör det heller inte. Det kan till och med vara fördelaktigt att behålla sin folkbokföring i Sverige. Vid den kontroll som gjordes i samband med folk- och bostadsräkningen 1985 var övertäckningen ca 0,1 procent av hela befolkningen. Räknat på delpopulationen utländska medborgare var övertäckningen 1,0 procent för nordiska medborgare och 2,8 procent för övriga medborgarskap tillsammans.

Flera försök har gjorts för att skatta övertäckningen, bl.a. genom att jämföra dödsrisker för personer med svensk respektive utländsk bakgrund samt genom analys av bortfall och postreturer i olika undersökningar. I en studie från 1994 (Nilsson, *Brister i folkbokföringen*, PM, 1994) framförs hypotesen att övertäckningen bland utrikes födda kan vara så stor som 10 procent. Andra analyser pekar på att omfattningen av övertäckningen kan ligga mellan 25 000 – 50 000 personer, vilket utgör 0,25 – 0,5 procent av hela befolkningen.

Ett försök till indirekt skattning av övertäckningen har gjorts i en studie publicerad 2002 (Qvist, *Täckningsproblem i Registret över totalbefolkningen RTB*. SCB, R&D Report1999:1). I studien analyseras invandrades dödlighet under perioden 1993-97 med intensitetsregression. Analysen visar att det finns en relativ underdödlighet bland personer födda utomlands jämfört med personer födda i Sverige. Denna relativa underdödlighet tolkas som en relativ övertäckning i RTB. Beräkningar visar att övertäckningen bland utomnordiska invandrare ligger i intervallet 25-50 000 personer, vilket motsvarar 4-8 procent av de utomnordiska invandrarna.

Under år 2004 har studier gjorts där man försökt att skatta storleken på övertäckningen med hjälp av registerstatistik. En preliminär siffra pekar på en övertäckning på minst 35 000 personer.

Skatteverket har uppmärksammat problemet med folkbokföringsfelet i en rapport (Kartläggning av folkbokföringsfelet, rapport 2006:7). Där ger man

förslag på åtgärder, t.ex. lagändring som möjliggör ett utökat samarbete mellan berörda myndigheter. Inom Skatteverket skulle kontrollen bli effektivare om folkbokföringen fick tillgång till skatteregistren.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna till RTB-registren hämtas från de externa folkbokföringsregistren och är administrativa till sin karaktär. Primärt är det folkbokföringsmyndigheterna (skattekontoren) som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den handbok i folkbokföring som används i arbetet.

Mätfel

Eftersom en stor del av rapporteringen till folkbokföringssystemet sköts av barnmorskor, vigsselförrättare, domstolar eller läkare där rapporteringen är en del av arbetsuppgifterna kan man rimligen anta att uppgifterna rapporteras med små mätfel.

Då rapporteringen sköts av individen själv, t.ex. vid flyttning, är mätfelen troligen mer omfattande. Detta visar sig inte minst vid den bristande rapporteringen av utvandring med övertäckning som följd.

I samband med massutsändningar av brev som till exempel skattsedlar och röstkort kontrollerar folkbokföringen ibland adressuppgifterna på de försändelser som inte nått adressaten. Avsikten är att undersöka om flyttning anmäls i rätt tid eller anmäls över huvud taget samt att kontrollera om den faktiska bosättningen överensstämmer med den registrerade. I anslutning till utsändningen av blanketter till folk- och bostadsräkningarna 1975, 1980 och 1985 genomfördes också sådana kontroller. Kontrollundersökningarna visar att bristerna främst gäller rapportering av utvandring. En närmare redogörelse för resultatet av dessa kontroller finns bland annat i publikationen *Folkmängd del 1-2, 31 december 1998* (SOS).

2.2.4 Svartsbortfall

Förekomsten av objektsbortfall är obefintligt. För vissa objekt saknas dock uppgifter om vissa variabler, så kallat partiellt bortfall.

2.2.5 Bearbetning

Dataregistrering sker vid de lokala skattemyndigheterna. Då uppgifterna bereds, dataregistreras och bearbetas inom folkbokföringen genomförs både manuella och maskinella kontroller som kan ge upphov till rättelser och korrigeringar.

När uppgifterna aviserats till SCB granskas de i de olika skeden av bearbetningar som görs innan de godkänns för inläggning i RTB:s slutliga observationsregister.

2.2.6 Modellantaganden

Många av de demografiska mått som används bygger på modellantaganden som är allmänt vedertagna bland befolkningsstatistiker. Det rör sig bland annat om antaganden om risktider.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Befolkningsstatistiken redovisas utan numeriska osäkerhetsmått.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Preliminär befolkningsstatistik redovisas månatligen på SCB:s webbplats. Därutöver redovisas statistiken i ett antal pressmeddelanden.

3.2 Framställningstid

För befolkningsstatistik gäller generellt att uppgifter kan redovisas ca 5-6 veckor efter mättidpunkten.

3.3 Punktlighet

Under 2007 publicerades statistiken i enlighet med gällande publiceringsplaner. Aktuella publiceringsplaner för 2009 finns tillgå på SCB:s webbplats.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

I samband med att statistik för en ny månad framställs uppdateras även tidigare månaders befolkningsförändringar och därigenom också folkmängden som rapporterats in efter det att statistiken publicerats, s.k. sena aviseringar. Det är därför inte möjligt att återskapa tidigare månaders statistik. Den sista januari 2010 är sista dagen för uppdateringar av 2009 års statistik. Det är egentligen först då som månadsstatistiken blir jämförbar med tidigare års månadsstatistik.

För preliminär befolkningsstatistik avseende första kvartalet, första halvåret, årets första trekvartal samt statistik per den 1 november finns jämförbar statistik för föregående år.

Uppgifterna i RTB-systemet levereras från det svenska folkbokföringssystemet och är därför beroende av de definitioner och regler som används där. Folkbokföringens innehåll har sedan år 1968, då RTB-systemet skapades, varit i stort sett oförändrat. Detta gäller även RTB-systemet som från starten förändrats i mycket liten omfattning. I dokumentationen för långtidsarkivering av RTB-registren kan man hitta de skillnader som trots allt finns i variabeluppsättning och variabelinnehåll. Nedan redovisas några av förändringar som påverkat befolkningsstatistiken.

Civilståndsändringar

Lagstiftningen om skilsmässor ändrades den 1 januari 1974. I korthet innebar

förändringarna bland annat att hemskillnadsåret ersattes med en betänketid på sex månader. Om makarna inte har några barn under 16 år och båda är överens om skilsmässan behövs ingen betänketid. Den kraftiga ökningen av antalet skilsmässor under 1974 och 1975 måste ses mot denna bakgrund. År 1990 ändrades reglerna för änkepension. Många sammanboende ville då försäkra sig om rätten till änkepension, vilket ledde till en kraftig ökning av antalet gifta 1989.

Folkbokföringens omorganisation

Den 1 juli 1991 övertog de lokala skattekontoren (numera Skatteverket) ansvaret från pastorsämbetena för folkbokföringen på lokal nivå. Samtidigt med omorganisationen ersattes det gamla regelverket med en ny lagtext. Reglerna är ungefär desamma som gällde tidigare. En nyhet är emellertid att personer som är över 17 år och går på postgymnasial utbildning ska vara folkbokförda där de bor. Tidigare var det vanligt att dessa studerande var folkbokförda i föräldrahemmet. Den nya lagen har gradvis kommit att öka antalet flyttningar i åldrarna 19 till 24 år då studenterna i allt högre utsträckning har folkbokfört sig på studieorten. Folkökningen som redovisas efterföljande år kan för vissa kommuner delvis vara en effekt av den nya folkbokföringslagen.

Födda

Under 1973 ändrades aviseringarna av nyfödda till SCB. Tidigare angavs barnets ordningsnummer endast för barn födda i bestående äktenskap ingångna 1950 eller senare. Ordningsnumret avsåg makarnas samtliga gemensamma barn såväl levande födda som dödfödda. Från mitten av 1973 innehåller aviseringarna om födselar i stället det antal barn som modern oavsett civilstånd, tidigare fött, dels levande, dels dödfödda. Detta har av SCB räknats upp till att avse det nyfödda barnets ordningsnummer.

Den 1 juli 1979 ändrades medborgarskapslagstiftningen. Ändringen avser barn, vars far har utländskt medborgarskap och mor svenskt medborgarskap. Före den 1 juli 1979 blev dessa barn vid födseln utländska medborgare men blir numera svenska medborgare. Bestämmelsen att barn till svensk mor alltid blir svensk medborgare medför att barn vid födseln i större utsträckning än tidigare förvärfvar dubbelt medborgarskap. Inom den svenska folkbokföringen registreras dock enbart det svenska medborgarskapet.

Begreppet född inom respektive utom äktenskapet har med utgången av 1976 utgått ur all lagstiftning

Indelningsändringar

Indelningsändringar försvårar statistikens jämförbarhet över tid. Preliminär befolkningsstatistik för 2009 redovisas enligt indelningen den 1 januari 2009.

Inrikes flyttning

Före 1998 redovisades folkbokföringens år och vecka för registrering av flyttningen som flyttningstidpunkt. Från och med 1998 redovisas den faktiska flyttningdagen som flyttningstidpunkt om flyttningen har anmälts inom en vecka. Kommer en flyttninganmälan inte in i tid gäller den nya folkbokföringen från och med den dag då anmälan kom in till någon av de behöriga mottagarna.

Ändringen medför att antalet flyttningar blir fler under 1997 jämfört med 1998.

Medborgarskapsbyten

Från 1974 redovisas byten till svenskt medborgarskap efter det år beslutet fattades.

Utländsk bakgrund

I befolkningsstatistik för 2003 och senare redovisas utländsk bakgrund enligt definitionen att personen själv ska vara född utomlands eller om man är född i Sverige att båda föräldrarna ska vara födda utomlands. Tidigare redovisades man som en person med utländsk bakgrund om man själv var född utomlands eller om man var född i Sverige med minst en förälder född utomlands. Denna definitionsändring medförde att färre personer numera redovisas som personer med utländsk bakgrund.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Vid SCB utgör RTB-uppgifter basinformation i många statistikprodukter, särskilt inom individstatistikens område. Uppgifterna blir i sådana fall ”automatiskt” samordnade med annan statistik.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Befolkningsstatistik används ofta som basinformation till andra undersökningar om individer. Registret över totalbefolkningen (RTB), som utgör basen för befolkningsstatistiken, används ofta som urvalsram för både interna och externa individundersökningar. I de flesta fall kan uppgifterna om befolkningen samordnas med annan statistik.

B.5 Tillgänglighet och förstaelighet

5.1 Spridningsformer

Preliminär befolkningsstatistik presenteras i form av tabeller på SCB:s **webbplats** (www.scb.se) samt i viss mån (uppgifter per den 1 november) i **Sveriges statistiska databaser** som också nås via webbplatsen. För att peka på intressanta förändringar och andra företeelser i befolkningens storlek och sammansättning, publiceras **pressmeddelanden** av regional och rikstäckande art.

Varje månad redovisas preliminära rikssiffror om folkmängden och befolkningsförändringarna och varje kvartal redovisas även preliminära kommunsiffror.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i form av tabeller, texter, diagram och kartor.

5.3 Dokumentation

Registret över totalbefolkningen (RTB), som utgör grunden för befolkningsstatistiken, liksom Befolkningsstatistiken, är dokumenterad i SCBDOK.

Den årliga befolkningsstatistiken för 2009 finns dokumenterad i en egen Beskrivning av statistiken.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Variabelförteckningar och datamängdsbeskrivningar är dokumenterat i SCBDOK som bl.a. finns på SCB:s hemsida. Mikrodatamaterial finns lagrat i olika register inom ramen för RTB-systemet. Årskiftesversionerna av RTB finns långtidsarkiverade hos Riksarkivet och detsamma gäller årsversionerna av förändringsregistren t.o.m år 1997.

5.5 Upplysningstjänster

Befolkningsstatistikens gruppteleson: 019-17 60 10
SCB:s webbplats: www.scb.se under rubriken Befolkning
E-postadress: befolkning@scb.se